

Asia: VN/26649/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta Kansalliseksi metsästrategiaksi (KMS2035)

Luku 2: Toimintaympäristö

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 2: Toimintaympäristön muutos

Kappaleen 1.1 kirjaus siitä, että kansallinen metsästrategia on yhteensovittava elinkeinostrategia, jossa otetaan huomioon niin ihminen, ympäristö kuin talous, on kannatettava ja luo pohjan koko strategialle.

Metsähallitus on pääpiirtein tyytyväinen strategian osoittamaan metsäalan kasvupainotteiseen orientaatioon. Metsähallituksen näkemyksen mukaan kolmen kärkihankekokonaisuuden tasapainoinen toteuttaminen on mahdollista. Nämä painotukset ovat jo vahvasti mukana Metsähallituksen nykyisessäkin kokonaistoiminnassa

Kappaleessa 2.2 Metsäalan tulevaisuuden näkymät on tarkasteltu metsäteollisuutta, metsätaloutta ja luonnontuotealaa, mutta ei luontomatkailua, erämatkailua ja virkistyskäyttöä, vaikka ne kattavat kolmanneksen em. työvoimaluvuista. Luontomatkailu ja virkistyskäyttö on sisällytetty kappaleeseen 2.2.3 Väestörakenne ja arvomuutokset, vaikka se yhdistettynä erämatkailuun edellyttäisi omaa kappalettaan sekä taloudellisen että terveys- ja hyvinvointivaikutustensa takia. Myöskään kappaleessa 1.2 Metsien ja metsätalouden merkitys Suomelle ei ole huomioitu luontomatkailun, erämatkailun ja virkistyskäytön taloudellista merkitystä. Metsien taloudellista merkitystä tarkastellaankin strategiassa ensisijaisesti puuntuotannon näkökulmasta. Luontomatkailun, erämatkailun ja virkistyskäytön näkökulmasta metsissä on myös taloudellisen hyödyn näkökulmasta potentiaalia paljon nykyistä enempään, ja sen rooli tulisi strategiassa nostaa selkeästi esiin.

Metsästrategiassa tulisi yhtenä tärkeänä, metsienkin käyttöön vaikuttavana sopimuksena mainita YK:n biodiversiteettisopimus (CBD), joka on keskeisin luonnon monimuotoisuutta turvaava sopimus (Kappale 2.2.1). Myöhemmin saman kappaleen tekstissä viitataan yleisellä tasolla EU:n politiikkatoimiin. Näistä keskeisimpiä tulisi konkretisoida: esimerkiksi EU:n luonto- ja ympäristöpolitiikan tavoitteisiin liittyvät strategiat ja tavoitteet, mm. EU:n biodiversiteettistrategiaan

liittyvät sitoumukset sekä EU:n ennallistamisasetus. Näillä on suuri merkitys tulevaisuudessa metsäalalle, ja näiden tunnistaminen kansallisessa metsästrategiassa on tärkeää.

Kuvassa 3 on esitetty kansalliseen metsästrategiaan linkittyviä muita kansallisia strategioita ja ohjelmia. Kuva sisältää mittaluokaltaan hyvin eritasoisia ohjelmia ja strategioita. Metsäalan toimintaympäristöön vaikuttavat ohjelmat ja strategiat tulisikin priorisoida, ja niiden keskeisten strategioiden tavoitteet tulisi konkreettisesti ja läpinäkyvästi integroida metsästrategiaan. Keskeisimmistä mainittakoon kansallinen biodiversiteettistrategia, kansallinen biotalousstrategia, ilmastonmuutoksen hillintään ja siihen sopeutumiseen liittyvät strategiat sekä virkistyskäyttöstrategia. Maa- ja metsätalousministeriön riistakonsernistrategiaa ei myöskään ole mainittu, vaikka silläkin on selkeä liittymäkohta metsästrategiaan.

Metsien rakennemuutoksesta ja ilmastonmuutoksesta johtuen riistaresurssi on merkittävästi vahvistunut ja vahvistunee edelleen ja sen kokonaishallinta tulee olemaan tärkeä osa metsäluonnon monikäyttöä ja edellyttää myös jatkuvaa huomioimista metsäsuunnittelussa.

Luku 3: Tahtotila

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Visio - Kasvavaa hyvinvointia metsistä ja metsille

Visio on sinänsä kannatettava, mutta epäselväksi jää, miten kestävyys tavoite toteutuu ehdotettujen kärkihankkeiden kautta, ottaen huomioon esimerkiksi metsäluonnon monimuotoisuuden parantamisen tarpeet. Vaikka vuosien 2016-2021 hakkuumäärät jäivät koko Suomessa selvästi alle suurimman ylläpidettävissä olevan hakkuukertymän, keskimääräiset hakkuut ylittivät suurimman ylläpidettävissä olevan hakkuukertymän yhteensä kuuden maakunnan alueella (<https://www.luke.fi/fi/tilastot/hakkuukertyma-ja-puuston-poistuma/hakkuukertyma-ja-puuston-poistuma-alueittain-2021>). Hakkuumäärillä on osaltaan vaikutusta myös metsien hiilinieluihin. https://www.stat.fi/til/khki/2018/khki_2018_2019-05-23_kat_001_fi.html.

Kestävydestä puhuttaessa tulee aidosti ja läpinäkyvästi tarkastella ja ottaa huomioon perinteisen ajattelun mukaisen puuntuotannollisen kestävyys rinnalla tasaveroisesti myös ekologinen ja sosiaalinen kestävyys.

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Strategiset päämäärät ja tavoitteet

Strategiset päämäärät ovat yleisellä tasolla kannatettavia, mutta konkreettinen tahtotila ei strategiasta käy ilmi. Strategialuonnoksesta puuttuvat lähtötilannetaso ja tavoitteenasetanta sekä indikaattorit ja mittarit, joiden avulla tavoitteiden toteutumista voitaisiin seurata. Siksi strategian ohjausvaikutus jää epäselväksi. Sama koskee kärkihankkeiden kokonaisuuksia.

Samaan aikaan valmisteilla olevassa kansallisessa biodiversiteettistrategiassa on useita konkreettisia tavoitteita mittareineen metsäluonnon monimuotoisuuden tilan parantamiseksi. Metsästrategialla ja samaan aikaan valmisteilla olevalla kansallisella biodiversiteettistrategialla tulee olla tiivis vuorovaikutus.

Tavoitteisiin tulisi lisätä Etelä-Suomen metsien suojelutilanteen parantaminen vapaaehtoisin keinoin yhtenä keinona saavuttaa päämäärä 3.2.3. Päämäärän tavoite “Käännetään talouskäytössä olevien metsien monimuotoisuuskehitys elpymisuralle” on sinänsä erinomainen. Tavoite edellyttää toimenpiteiden ja mittareiden tarkemman määrittelyn.

Luku 4.1 Hankesalkku ja 4.2 Kärkihankkeet

Huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 4.1: Hankesalkku ja 4.2: Kärkihankkeet

Elonkirjoa talousmetsissä-kärkihankkeeseen tulisi sisällyttää riista- ja kalavesien hoito osana metsäekosysteemien hoitoa.

Hankekokonaisuudessa tarkastelukulmaa tulisi laajentaa. Metsiä tulisi tarkastella laajemmin ekosysteeminä ja ekosysteemipalveluina nykyisen puuntuotantopainotuksen lisäksi.

4.2.2 Elonkirjoa talousmetsissä -hankesalkun vaikuttavuuden kannalta olennaisia ovat konkreettiset indikaattorit tavoitetason määrittely. Hankekokonaisuuden tavoitteineen tulisi olla linjassa kansallisessa biodiversiteettistrategiassa asetettavien toimenpiteiden ja tavoitteiden kanssa.

Kokonaisuudessa tulisi linjata yhtenä toimenpiteenä metsien suojelutilanteen arviointi ja siihen liittyen ilmaista tahtotila METSO-ohjelman jatkoa varten.

Suometsien suunnittelun toimintamalli ja valuma-alue-tarkastelut ovat kannatettavia toimia, koska niillä voidaan saada positiivista vaikutusta myös vesistöjen laatuun.

Hankekokonaisuudessa voisi ottaa huomioon myös metsäluonnon kokonaisuudet sisältäen ei-puustoiset elinympäristöt kuten pienvedet ja kalliot sekä perinnebiotooppikohteet.

Metsäalan uudistumiseen liittyvässä toimenpiteessä tulee ottaa huomioon monimuotoisuuden ja ilmaston kannalta vaikuttavien talousmetsien hoidon sekä luonnonhoidon osaamisen kasvava kysyntä. On tärkeää, että sukupolvenvaihdosten myötä muuttuva metsänomistajakunta saa

tasapuolisesti tietoa erilaisista vaihtoehdoista, mukaan lukien monimuotoisuusarvoja korostavat toimenpiteet, suojelu sekä virkistyskäyttö.

Virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytysten kehittämisen pohjaksi tarvitaan näistä saatavien taloudellisten hyötyjen ja arvon määrittämistä sekä vertailua muihin maankäyttömuotoihin. Tieto on tällä hetkellä puutteellista. Tämä tutkimuksellinen haaste tulisi sisällyttää strategian kärkihankkeisiin. Talousmetsien monikäytön kysyntätiedon kattavuutta ja laatua tulisi parantaa ja hyödyntää sitä kestävä metsänhoidon suunnittelussa.

Kappaleessa 4.3 luetellaan eri sektorien ministeriöt ja niiden vastuut metsiin ja metsäsektorin toimialaan liittyen. Tässä yhteydessä on tärkeää korostaa eri sektoreiden yhteistyön tiivistämistä ja synergiahyötyjen hakemista. Erityisen tärkeää tämä on Maa- ja metsätalousministeriön ja Ympäristöministeriöiden hallinnonalojen kesken.

Metsähallituksen kannalta olennaista on se, että strategian tavoitteet konkretisoituvat omistajapolitiikan ja MMM:n tulosohjauksen kautta.

Muuta kommentoitavaa

Muuta kommentoitavaa

Kappaleen 1.2 lausetta "Suomi on Euroopan metsäisin maa. Metsät peittävät 75 prosenttia maapinta-alasta" tulisi tarkentaa seuraavasti: "Suomessa on puustoisia elinympäristöjä suhteellisesti eniten Euroopassa. Puustoiset elinympäristöt, joihin sisältyvät mm. kivennäismaiden metsät, tunturikoivikot sekä korvet ja rämeet, peittävät 75 prosenttia maapinta-alasta."

Ehdotamme kappaleeseen 1.2. lyhyttä kuvausta hakkuuvuodosta. Tutkimusten mukaan, jos Suomessa vähennettäisiin hakkuita, siitä arviolta 75-80% vuotaisi hakkuiden lisäämiseen Venäjälle, Pohjois- ja Etelä-Amerikkaan ja osa johtaisi puupohjaisten tuotteiden korvaamiseen fossiilisilla tuotteilla.

Metsien suojelupinta-alat tulee strategiassa esittää Metsien suojelu -tilaston <https://www.luke.fi/fi/tilastot/metsien-suojelu/metsien-suojelu-112022> mukaisina. Tuoreen 3.11.2022 mukaisen tilaston mukaan Suomen metsistä oli suojeltu 1.1.2022 yhteensä 2,94 miljoonaa hehtaaria eli 13 prosenttia metsäpinta-alasta. Metsätaloukseen, johon sisältyvät metsä- ja kitumaiden lisäksi myös puuntuotannon kannalta merkityksettömät joutomaat, pinta-alasta 23 prosenttia on suojeltu tai rajoitetussa metsätaloukseen käytössä. Tässä yhteydessä olisi myös aiheellista tarkentaa, montako prosenttia metsäpinta-alasta on rajoitetussa käytössä.

Suomalaiset elinkeinot, elinympäristöt ja maailmankuva ovat aina olleet vahvasti sidoksissa metsäluontoon. Niin vanha kansanperinne kuin tämän päivän yhteiskunnallinen keskustelukin kuvastavat moniulotteista metsäsuhdetta. Suomalainen metsäsuhde onkin kansallisen elävän perinnön -luettelossa. Metsäkuulttuurista näkökulmaa Kansallisessa metsästrategiassa tulee vahvistaa, sillä se lisää toimijoiden keskinäistä ymmärrystä metsiin liittyvässä keskustelussa ja edistää metsien hoidon ja käytön hyväksyttävyyttä.

Täyden käsityksen muodostaminen strategiasta on haastavaa, koska strategialuonnos on lähetetty lausuntokierrokselle vaikutusten arvioinnin ollessa vielä keskeneräinen. Kattava ja läpinäkyvä vaikutustenarviointi on välttämätön osa strategiaa. Lausuntomateriaaliin sisältyvä vaikutusarviointi on tehty vain strategisen hankesalkun 30.9.2022 luonnosversion perusteella ja on puutteellinen. Ekologisten vaikutusten arvioinnin osalta huomio kiinnittyy erityisesti siihen, että on arvioitu pelkästään kärkihankkeen Elonkirjoa talousmetsissä -vaikutuksia, vaikka arvioinnin kohteena tulee ehdottomasti olla koko strategian ja sen linjaaman metsätaloustoiminnan vaikutus ympäristöön ja luonnon monimuotoisuuteen. Toisaalta on selvää, että vaikutusten arviointi vaikeaa, koska strategialuonnoksen konkreettista tahtotilaa ei ole mittarein ja indikaattorein määritelty.

Metsästyksen merkitys jää suppeaksi virkistyskäytön alle. Metsästyksen ja riistalajien hallintaan liittyy paljon toimintoja, jotka eivät sovi suoraan virkistysteeman alle. Metsästyksen liittyy paljon viranomaistoimintaa ja myös ammattimaista lajien hoitoa (esim. vieraslajipoistot). Riistakantojen kestävä hyödyntäminen ja myös riistan ja metsätalouden vuorovaikutus metsäekosysteemeissä puuttuu näkökulmana kokonaan. Noin 10 milj. kg riistanlihan vuosittainen resurssi on merkittävä kokonaisuus osana metsien kestävästä monikäytöstä, jolla on yhteiskunnassa taloudellista, ekologista että sosiaalista merkitystä. Tässä yhteydessä se olisi perusteltua mainita. Suomessa on vahvistuvat sorkkaeläinkannat ja niissä on potentiaalia myös huoltovarmuuden näkökulmasta.

Monimuotoisuustavoitteissa olisi hyvä mainita myös riistametsäsuositukset, koska käytännön metsätaloudessa riista ja sen elinympäristöt ovat läsnä sekä hyödyn että haittojen (vahingot) näkökulmasta ja niihin molempiin voi vaikuttaa metsän hoidon valinnoilla. Tämä näkökulma voi vahvistua ilmastomuutoksen myötä ja siksi se olisi viisasta tunnistaa.

Yleisenä kommenttina voisi todeta, että metsästrategia on sisällöltään hiukan siiloja ylläpitävä: metsien puuntuotannollisia mahdollisuuksia korostetaan ja muut metsien käyttömuodot jäävät otsikkotasolle. Strategialuonnos on täten vahvasti metsätalospainotteinen ja niiltä osin toimiva, kuten metsästrategialta sopii odottaakin. Yleisesti ottaen strategiaan kaivataan kuitenkin enemmän horisontaalista yhteensovittamista muiden vastaavien strategioiden kanssa sekä muuttuvan toimintaympäristön vahvempaa huomioon ottamista.

Eriyisen tärkeää on jatkovalmistelussa katsoa, ettei metsästrategiaan jää ristiriitaisuuksia kansallisen monimuotoisuusstrategian kanssa, koska mahdolliset ristiriidat näiden strategioiden välillä vaikeuttaisivat tarpeettomasti Metsähallituksen työtä.

Toinen laajempi havainto koskee metsien muita käyttömuotoja, joiden kehittämismahdollisuudet ja taloudellinen potentiaali jäävät liian vähälle huomiolle. Tämä koskee erityisesti luonto- ja erämatkailun laajoja mahdollisuuksia, joiden taloudellinenkin potentiaali on suuri ja jotka ovat Metsähallituksessa tärkeitä kehittämisalueita. Käsiteluetelossa nämä tulee yhdistää teemaan ”luonto- ja erämatkailu”.

Metsähallituksen näkemyksen mukaan esitetyt kommentit huomioon ottamalla tämän strategian lopputuloksesta tulee tasapainoisempi, ja se vastaa paremmin kansalaisten metsiin liittyvää arvopohjaa, joka on nykyään hyvin monimuotoinen.

Niemelä Juha
Metsähallitus

Veikkola Johanna
Metsähallitus